

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРОПИВНИЦЬКИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ІНСТРУКЦІЯ

З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 130-ОП

під час поводження з люмінесцентними лампами

м. Кропивницький

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРОПИВНИЦЬКИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ директора КБФК
08.06.2022р. № 78

ІНСТРУКЦІЯ

З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 130-ОП

під час поводження з люмінесцентними лампами

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці під час поводження з люмінесцентними лампами (далі — Інструкція) встановлює вимоги безпечної експлуатації, збирання, зберігання та утилізації люмінесцентних ламп.

1.2. Інструкція розроблена відповідно до Порядку опрацювання і затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 № 132; Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15; Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9, та з урахуванням вимог Державних санітарних правил охорони атмосферного повітря населених місць (від забруднення хімічними та біологічними речовинами), затверджених наказом МОЗ від 09.07.1997 № 201 (ДСП 201-97); розділу XV Правил охорони праці під час експлуатації тепломеханічного обладнання електростанцій, теплових мереж і тепловикористовувальних установок, затверджених наказом Міненерговугіллявід 02.12.2013 № 892.

1.3. Люмінесцентна лампа — газорозрядне джерело світла, світловий потік якого утворюється у результаті світіння люмінофору, збудженого ультрафіолетовим випромінюванням розряду. Ртутна люмінесцентна лампа — це скляна трубка (колба), заповнена парами ртуті, з нанесеним на внутрішню поверхню шаром люмінофору. Ртуть у люмінесцентних лампах застосовується у вигляді металевої (рідкої) ртуті або амальгами (рідкі або тверді сплави ртуті з іншими металами).

Ртуть належить до I класу небезпеки та має широкий спектр клінічних проявів токсичної дії. Середньодобова гранично допустима концентрація ртуті та її сполук в атмосферному повітрі населених місць становить 0,0003 мг/м³.

1.4. Для зберігання люмінесцентних ламп слід виділити спеціальне ізольоване («технічне») приміщення, що запирається на замок (запірний пристрій). Доступ до приміщення має лише спеціально призначена особа. У приміщенні заборонено зберігати шкідливі речовини, пари яких можуть пошкодити матеріали, з яких виготовлені лампи.

Приміщення не має межувати з приміщеннями, де постійно перебувають люди. Приміщення забезпечити робочим інвентарем для прибирання (віником, совком тощо), не захаращувати сторонніми матеріалами. У приміщенні для зберігання ламп температура повітря має бути у межах від +3 °С до +40 °С та відносна вологість повітря 80%.

1.5. Основні шкідливі й небезпечні чинники, що можуть діяти на особу, яка виконує роботи з люмінесцентною лампою:

- ріжуча дія скла (гострі краї скла) і скалок у разі руйнування лампи;
- токсична дія парів ртуті.

Люмінесцентні лампи не належать до вибухопожежонебезпечних.

Для збирання залишків ртуті (у разі розбиття ртутної лампи) можна використовувати респіратор протигазовий з протиртутним патроном.

1.6. До виконання робіт із використанням люмінесцентних ламп допускають осіб віком від 18 років, які пройшли інструктаж з питань охорони праці, ознайомлені з характеристиками ртуті та чинниками її впливу на організм людини.

1.7. У разі проведення робіт на висоті дотримуватися вимог безпеки, передбачених Інструкцією з охорони праці при роботі на висоті (засобах підмоцування).

1.8. До ремонту світильників залучати лише електротехнічний персонал.

1.9. Працівник повинен бути обережним і уважним під час пересування з лампами та запобігати їх розбиттю.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Отримати розпорядження на виконання робіт або виконувати роботи у порядку поточної експлуатації.

2.2. Надягти спецодяг і спецвзуття за професією.

2.3. Робочу зону звільнити від зайвих предметів. Оглянути й перевірити справність робочого інструменту та пристроїв.

2.4. У разі виявлення несправностей або дефектів, що перешкоджають безпечній роботі, та якщо неможливо усунути їх своїми силами, поінформуйте про це особу, відповідальну за зберігання люмінесцентних ламп.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Люмінесцентні лампи, що перегоріли, потрібно замінити. Також слід замінити лампи, що створюють під час роботи шум, миготіння та стробоскопічний ефект, а також в інших випадках, передбачених інструкцією з експлуатації лампи.

3.2. Відпрацьовані люмінесцентні лампи обережно зняти зі світильника, дотримуючись відповідних вимог безпеки.

3.3. **Заборонено** застосовувати:

- світильники з люмінесцентними лампами без захисних пристроїв і лампотримачів, що запобігають випаданню ламп;
- люмінесцентні лампи, не закріплені на жорстких опорах для переносного освітлювання;
- світильники з люмінесцентними лампами в умовах, де існує вірогідність їх пошкодження (в умовах дії хімічно агресивних речовин, температури, атмосферних опадів тощо).

3.4. Люмінесцентні лампи слід щільно складувати у картонну тару заводу-виробника (з-під нових ламп) з використанням амортизаційних матеріалів. Кількість рядів в упаковці визначає тип (розмір) лампи.

3.5. Після заповнення картонну упаковку обклеїти клейовою стрічкою або обв'язати мотузкою, щоб запобігти розкриттю упаковки під час переміщення. Упаковки занести до ізольованого («технічного») приміщення.

3.6. У разі складання упаковок із лампами у штабелі їхня висота не має перевищувати 2,7 м. Ящики слід складати так, щоб мінімальна відстань від підлоги і зовнішніх стін була не менше ніж 0,12 м.

3.7. Для зберігання розгерметизованих або розбитих ртутних ламп використовувати окрему герметичну тару.

3.8. Під час роботи з люмінесцентними лампами **заборонено**:

- зберігати лампи у приміщенні, не захищеному від дії хімічно агресивних речовин, атмосферних опадів, поверхневих і ґрунтових вод, а також у місцях, де існує вірогідність їх пошкодження;
- зберігати пошкоджені ртутні лампи у негерметичній тарі;
- спільно зберігати пошкоджені та непошкоджені ртутні лампи;
- закопувати ртутні лампи з метою утилізації;
- використовувати для прибирання інвентар, який використовували для прибирання розбитих ртутних ламп;
- прати спецодяг, на який потрапила ртуть, у домашніх умовах.

3.9. Розбите скло прибирати за допомогою віника у спеціальну інвентарну тару, а потім віднести у відведене для зберігання та утилізації місце.

3.10. Приймання люмінесцентних ламп на зберігання оформити записом у відповідному журналі обліку або інших первинних облікових документах — акти приймання-передачі, накладні тощо.

3.11. Люмінесцентні лампи транспортувати у спеціальних контейнерах або ящиках, що забезпечує їх захист від зовнішніх впливів і механічних пошкоджень, а також зручності вантажно-розвантажувальних робіт, перевезення і зберігання. Максимальна вага картонної або фанерної тари при заповненні не має перевищувати 15 кг, металевих контейнерів — 30 кг.

Щоб забезпечити необхідну міцність та герметичність упаковки, картонні коробки обклеїти клейовою стрічкою шириною не менше ніж 50 мм по всіх швах. На кожній тарі з відпрацьованими та/або бракованими ртутними лампами нанести знаки «Обережно! Крихке!», «Верх», на картонних коробках додатково знак «Берегти від вологи». Також наклеїти етикетку або зробити напис довільного розміру, на якому вказати тип (марку) ламп, їхню довжину, діаметр і кількість ламп, упакованих у цю коробку.

3.12. Під час роботи дотримуватися правил особистої гігієни та приймати їжу в спеціально відведених місцях.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Зняти спецодяг і спецвзуття, віднести їх у спеціально відведене для зберігання місце (шафу). Не зберігати чистий (домашній) і робочий одяг в одній шафі.

4.2. Вимити відкриті частини тіла миючим засобом.

4.3. Про обсяги виконаних робіт, а також про виявлені під час роботи дефекти та несправності інформувати особу, відповідальну за зберігання люмінесцентних ламп.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У випадку пошкодження (розбиття) лампи негайно звільнити приміщення від людей та викликати представників служби з надзвичайних ситуацій.

5.2. Залишки ртуті ретельно зібрати гумовою грушею або іншим пристосуванням з боків забрудненої ділянки у напрямку до центру, щоб запобігти проникненню ртуті у підлогу і розповсюдженню її по всьому приміщенню. Ртуть збирати у герметичний резервуар (наприклад, емальований або фарфоровий посуд) і закрити кришкою. Слід пам'ятати, що ртуть прилипає до підлоги та може розноситися взуттям.

5.3. Під час робіт із прибирання ртуті використовувати респіратор протигазовий з протиртутним патроном, наприклад типу Г8, розпізнавальне пофарбування — чорна і жовта смуги по вертикалі.

5.4. Перевірити за допомогою лупи, чи повністю збрали ртуті. Ртуть, що залишилася, прибрати з підлоги ганчіркою, змоченою у розчині перманганату калію (2—6 г на 1 л води) та сірчаної кислоти (40—60 г) або хлорного заліза (150—200 г на 1 л води).

5.5. У разі погіршення самопочуття та з будь-яких інших причин, що вимагають припинити роботи, проінформувати відповідального керівника робіт і керуватися його вказівками.

5.6. Повідомити про нещасний випадок відповідального керівника робіт чи іншу уповноважену особу, вжити заходів щодо надання необхідної допомоги.

5.7. У разі нещасного випадку надати потерпілому домедичну допомогу. У разі інгаляційного отруєння ртуттю — винести потерпілого із зони ураження, забезпечити спокій і доправити до медичного закладу. У разі перорального отруєння — промити шлунок потерпілого з додаванням 20—30 г активованого вугілля або яєчного білка, після чого потерпілому рекомендується випити молока.

РОЗРОБЛЕНО:

Заступник директора з АГР

І.ОСТАПЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Інженер з охорони праці

І.ГАБУРА